

Mentorji: Lučka Ažman Momirski, Tomaž Berčič, Gašper Kociper

Pripravila: Lučka Ažman Momirski

Mednarodna arhitekturna in urbanistična delavnica
Medgeneracijsko središče /
International Architectural and Urban Design Workshop
Intergenerational Centre

Organizator

UL Fakulteta za arhitekturo.

Kraj, datum

Žiri, 2. 7. 2012 - 6. 7. 2012; konferenca z javnimi predavanji: 2. 7., 3. 7. in 5. 7. 2012; javna predstavitev rezultatov: 6. 7. 2012; javna predstavitev znanstvene monografije Medgeneracijsko središče Žiri: 24. 10. 2012.

Sodelujoči

Prof. dr. Lučka Ažman Momirski, asist. Tomaž Berčič, asist. Gašper Kociper; **mentorji:** prof. dr. Lučka Ažman Momirski, asist. Tomaž Berčič, prof. dr. Sanja Filep, asist. Gašper Kociper, prof. mag. Juan Pablo Molestina; **predavatelji:** mag. Barbara Černič Mali, asist. Tomaž Berčič, prof. dr. Sanja Filep, Rok Grdiša, Franc Imperl, Polonca Kastelic, asist. Gašper Kociper, prof. mag. Juan Pablo Molestina, prof. dr. Jože Ramovš, Ruth Podgornik Reš, Stevo Ščavničar, prof. dr. Marko Topič, prof. Hans-Peter Winter; **študenti:** Mato Blatančič, Anja Jemec, Maša Kambič, Anna Koscis, Oskar Koščak, Boštjan Košir, Matic Kržan, Kristi Marinič, Lovro Mohorič, Simona Ožvald, Andrej Panker, Sandra Perić, Veronika Podgrajšek, Jan Venier, Luka Žibret.

Sredstva, pokrovitelji

Evropski socialni sklad (85%), slovenska udeležba (15%); vrednost: 31.105,64 EUR. Častna pokroviteljica: Občina Žiri, Urad predsednika Republike Slovenije.

Gradivo

- E-gradivo (DVD); spletna stran: <http://predmet.fa.uni-lj.si/mgs/>;
- Znanstvena monografija: Ažman Momirski, L. 2012. Medgeneracijsko središče Žiri. Ljubljana: ULFA.;
- Časopisni članki: Kociper, G., 2012. Mednarodna arhitekturna in urbanistična delavnica, Občina Žiri, Medgeneracijsko središče. Žirovske stopinje. Junij 2012. Str. 7; Podgornik Reš, R., 2012. Pretok znanja in energije. Družina. Str. 24. 15.7.2012.
- Spletne objave: Vmesna predstavitev delavnice Medgeneracijsko središče, <http://www.radio-sora.si/obvestila/7521/> [3.7.2012]; zaključna predstavitev rezultatov delavnice Medgeneracijsko središče v Žireh, <http://www.radio-sora.si/obvestila/7522/> [5.7.2012]; Danes zaključna predstavitev idej za Medgeneracijsko središče v Žireh, <http://www.radio-sora.si/novice/11834/> [6.7.2012]; Medgeneracijsko središče Žiri, <http://www.ziri.si/novice/2012071210035985/> [12.7.2012].
- Radijske objave: Aktualno, Radio Sora, dve oddaji: 2.7. 2012 ob 9:00 in 6.7.2012 ob 9:00.
- Recenziji: prof. dr. Jože Ramovš, Rok Grdiša.

Tema delavnice

Cilj krajevnega medgeneracijskega središča je kakovostno staranje in solidarno sobivanje med mlado, srednjo in staro generacijo. Na oblikovanje krajevnega medgeneracijskega

središča ima pomemben vpliv dejstvo, da v današnjem času tradicionalni vzorci sobivanja generacij ne zadostujejo več in da se skokovito povečuje delež starega prebivalstva (Ramovš, 2012). Medgeneracijsko središče obsega različne programe (gospodinjstvo, paliativno nego, dnevno varstvo, vrtec in druge) in ponuja možnost izbire: starejši se lahko umaknejo v samost, ali pa se vključijo v medčloveško dogajanje v središču. Medgeneracijsko središče ni ustanova, je mreža delovanja skupnosti, hkrati je prostorski in socialni koncept. Središče je vzpostavljeno, ko v mreži v konkretnem kraju delujejo vsaj trije programi: na primer kulturni in vzgojni program, program zdravega staranja, kakovostna oskrba onemoglih.

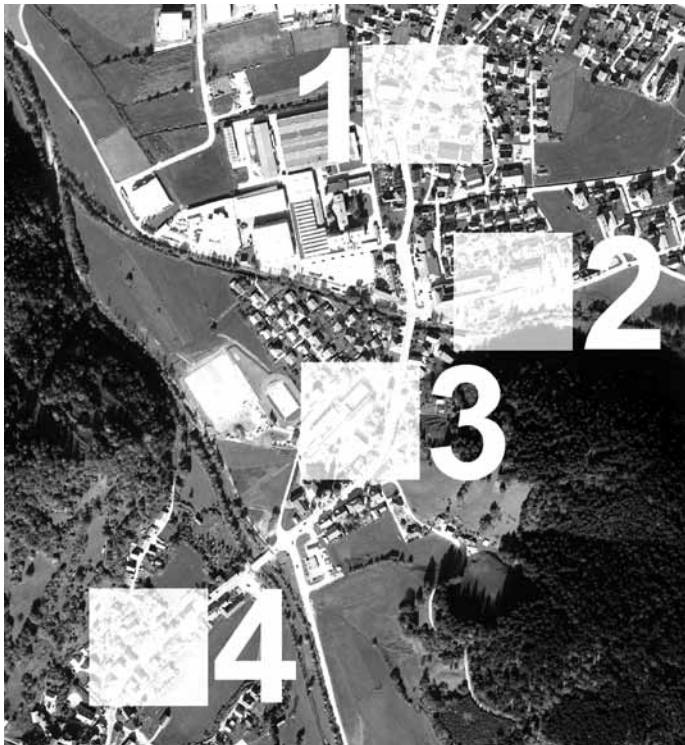
Predstavitve

Prvi sklop delavnice so sestavljala predavanja vabljenih strokovnjakov. Udeleženci delavnice so se seznanili s predstavljenimi demografskimi spremembami na Gorenjskem in v Občini Žiri (Černič Mali, Ščavničar). Zaradi staranja prebivalstva je kakovost oskrbe starih ljudi (tudi v Sloveniji) poseben izziv za prihodnost pri projektiranju (Imperl). Starostniki, predvsem odvisni od tuje oskrbe in pomoči, so eni od najbolj ogroženih kategorij prebivalstva v Sloveniji. Tisti, ki so nameščeni v institucijah, so praviloma žrtve sistemskih oz. strukturnih zlorab, znotraj katerih so pogosto tudi izvajalci storitev nemočni. Za dostojno življenje je potrebno starostnikom nuditi specifične pogoje, k temu pa sodijo tudi ustrezni prostori. Večino državnih domov lahko glede na arhitekturo in koncept zasnove umestimo v 2. generacijo domov za starejše. Dekan šole za arhitekturo Petra Behrensa iz Düsseldorfa Juan Pablo Molestina je predstavil razvoj in sodobne pristope pri oblikovanju stavb namenjenih za bivanje starejših. Te lahko delimo v institucionalne in neinstitucionalne bivalne oblike, bolj spodbuden razvoj pa lahko pričakujemo z deinstitutionalizacijo starostnega varstva in raznovrstno ponudbo sodobnih bivalnih oblik (Grdiša). Tak primer predstavlja urbanistična zasnova oskrbovanih stanovanj arhitekta Tomaža Berčiča. Sodobni koncepti oskrbe starih ljudi v Evropi prehajajo v tako imenovano četrto generacijo negovalnih domov za starejše (Winter), v Sloveniji pa je po zgledu bielefeldskega modela vedno bolj v ospredju tip medgeneracijskega središča. Primer tovrstnega medgeneracijskega središča je Medgeneracijsko središče v Zgornji Šiški avtorja Gašperja Kociperja, ki je zasnovano kot vozliščna točka v širši mreži programov socialne oskrbe in medgeneracijskega sodelovanja. Vanj so vključeni: dom za stare ljudi v obliki gospodinjstev, paliativna oskrba, začasna nega, dnevno varstvo starih ljudi, oskrbovana stanovanja, izobraževalno središče, otroški vrtec, restavracija, večnamenska dvorana in druge storitve. Poleg trajnostne in energetske učinkovite zasnove je bilo eno ključnih vodil pri projektiranju zagotovitev kakovostnega bivalnega okolja z ureditvijo zelenih površin. Če učimo samo sejati in saditi ter prenašati znanje in izkušnje iz generacije v generacijo, to ni dovolj - rastline je treba tudi negovati (Podgornik Reš). Primeri dobre prakse uporabe fotovoltaike na javnih zgradbah so bili izhodišče za

razmislek o oblikovanju objektov medgeneracijskega središča. Metodo kartiranja na primeru mesta Buj je za namen uporabe metodologije dela na delavnici uvedla prof. dr. Sanja Filep iz Fakultete za arhitekturo Univerze v Zagrebu, Polonca Kastelic pa je predstavila z nagrado češke zbornice nagrajeno diplomsko delo Revitalizacija osrednjega trga v Zgornjih Gorjah.

Rezultati

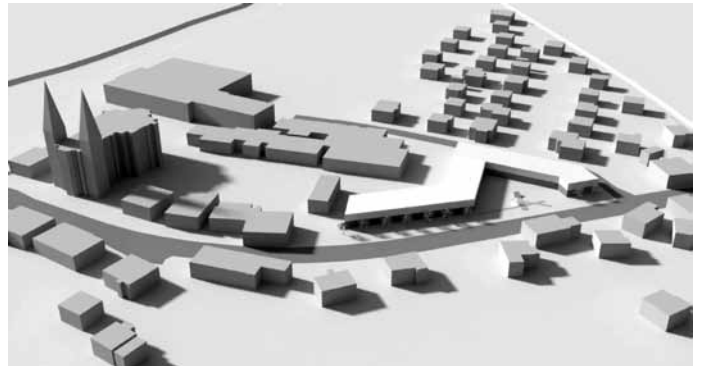
Analiza programov v regiji, ki so (lahko) povezani s posameznimi funkcionalnimi enotami medgeneracijskega središča, pokaže, da je umestitev medgeneracijskega središča v Občino Žiri tudi regionalno upravičena glede na obstoječo infrastrukturo medgeneracijskih središč, domov za starejše in bolnišnično oskrbo ter ostale infrastrukturne povezave. Glede na demografske kazalnike je v občini Žiri potrebno zagotoviti 20 do 40 postelj za stacionarno oskrbo starih ljudi in predvideti prostore za dva oddelka vrta. Smiselno je razmišljati tudi o rešitvi potreb po ostalih storitvah medgeneracijskega središča kot so oskrba umirajočih, oskrba na domu, začasna nega, dnevno varstvo. Kot posledico prostorske geneze je v Občini Žiri mogoče prepoznati štiri lokacije, kjer so bile in so osredotočene dejavnosti kraja. Obseg programa, merilo intervencij ter odnos med novo zazidavo in lokacijo se v predlogih spreminja. Osnovna ideja rešitev na vseh lokacijah je ideja integracije obstoječih stavb in njihovih novih delov.

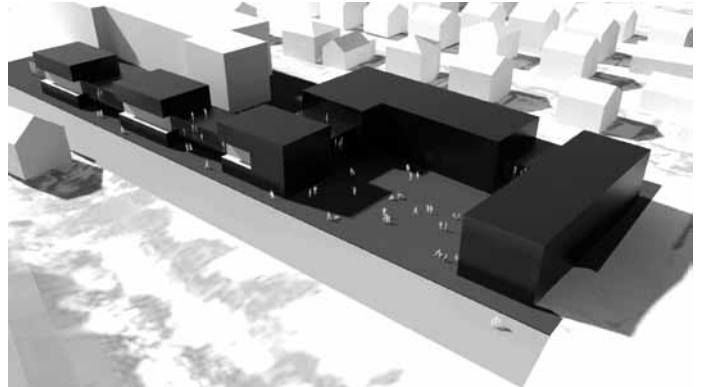
Slika 1: Izbrane lokacije medgeneracijskega središča v Občini Žiri [Tomaž Berčič].

Slika 2: Pogled na stanovanjski sestav, ki upošteva standarde za projektiranje za stare ljudi v mestu Köln (Sülz BF4) v Nemčiji [Juan Pablo Molestina].

Slika 3: Prostorski prikaz predlogov za medgeneracijsko središče na Lokaciji 3: Osnovna šola [Matic Kržan, Andrej Panker].

Slika 4: Prostorski prikaz predlogov za medgeneracijsko središče na Lokaciji 2: Zdravstveni dom [Mato Blatančič, Boštjan Košir].

Slika 5: Fotomontaža medgeneracijskega središča na Lokaciji 4: Stare Žiri [Kristi Marinič, Veronika Podgrajšek].